

TOWAROWA
GIEŁDA ENERGII S.A.

**Warunki obrotu dla programu instrumentów terminowych na energię elektryczną, rocznych
w godzinach od 7 do 22 w dni robocze.**

Tekst jednolity

Zatwierdzony Uchwałą Zarządu Nr 282/60/11 z dnia 13 grudnia 2011 r.

Warunki obrotu wchodzi w życie z dniem 21 grudnia 2011 r.

Wykaz terminów i skrótów użytych w tekście.

- Członek Giełdy – podmiot posiadający status Członka Giełdy, dopuszczony przez Zarząd Giełdy do działania na RTT,
- Dzień Obrotu – dzień, kiedy odbywa się sesja RTT,
- Dzień wygaśnięcia – ostatni dzień obrotu,
- Giełda, TGE – Towarowa Giełda Energii S.A.,
- giełda – Rynek Towarów Giełdowych prowadzony przez Towarową Giełdę Energii S.A. zgodnie z Regulaminem Giełdy,
- Instrument bazowy – energia elektryczna, której kurs jest określony na Rynku Dnia Następnego zgodnie z zasadami obowiązującymi w Regulaminie Giełdy,
- Instrument terminowy – instrument terminowy towarowy w rozumieniu Regulaminu Giełdy, którego cena zależy w sposób bezpośredni od ceny energii elektrycznej,
- Izba Rozliczeniowa – Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A. z siedzibą w Warszawie prowadząca izbę rozliczeniową i rozrachunkową, która pełni funkcję giełdowej izby rozrachunkowej, zgodnie z ustawą o obrocie instrumentami finansowymi,
- Kontrakt, kontrakt terminowy – umowa zawarta na RTT, w wyniku której powstają prawa lub obowiązki związane z posiadaniem instrumentów terminowych,
- Kontrakt roczny – kontrakt terminowy o rocznym terminie wykonania,
- Kontrakt kwartalny – kontrakt terminowy o kwartalnym terminie wykonania,
- Kontrakt miesięczny – kontrakt terminowy o miesięcznym terminie wykonania,
- Kontrakt tygodniowy – kontrakt terminowy o tygodniowym terminie wykonania,
- Kurs instrumentu terminowego – określona w momencie zawarcia kontraktu terminowego cena energii elektrycznej w terminie wykonania,
- Oferent - Członek Giełdy składający wniosek o otwarcie aukcji,
- Otwarcie pozycji długiej (pozycja długa) – kupno (nabycie) instrumentu terminowego,
- Otwarcie pozycji krótkiej (pozycja krótka) – sprzedaż (zbycie) instrumentu terminowego,
- Pozycja długa w terminie wykonania kontraktu terminowego – pozycja długa w momencie wygaśnięcia kontraktu terminowego,
- Pozycja krótka w terminie wykonania kontraktu terminowego – pozycja krótka w momencie wygaśnięcia kontraktu terminowego,
- Pozycja przeciwstawna - pozycją przeciwstawną do pozycji krótkiej jest pozycja długa dotycząca instrumentów terminowych tej samej serii; pozycją przeciwstawną do pozycji długiej jest pozycja krótka dotycząca instrumentów terminowych tej samej serii,
- Regulamin Giełdy – Regulamin obrotu Rynku Towarów Giełdowych Towarowej Giełdy Energii S.A.,
- Rozporządzenie – Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie szczególnego trybu i warunków wprowadzania do obrotu giełdowego praw majątkowych (Dz. U. z 2010 r., Nr 6, poz. 30),
- Rynek bazowy – rynek instrumentu bazowego, Rynek Dnia Następnego energii elektrycznej prowadzony przez Giełdę,
- RDB – wyodrębniony w ramach RDNiB Rynek Dnia Bieżącego, prowadzony przez Giełdę,
- RDN – wyodrębniony w ramach RDNiB Rynek Dnia Następnego, prowadzony przez Giełdę,
- RDNiB – Rynek Dnia Następnego i Bieżącego, prowadzony przez Giełdę,

- RG - Rynek Gazu prowadzony przez Giełdę,
- RPM - Rynek Praw Majątkowych, prowadzony przez Giełdę,
- RUE – Rynek Upnień do Emisji, prowadzony przez Giełdę,
- RTT– Rynek Terminowy Towarowy prowadzony przez Giełdę,
- Seria instrumentu terminowego – instrumenty terminowe odpowiadające określonemu przez Giełdę standardowi charakteryzujące się w szczególności tym samym instrumentem bazowym i tą samą datą wygaśnięcia,
- system informatyczny giełdy – zespół urządzeń i oprogramowania, w szczególności wyspecjalizowany program komputerowy, za pośrednictwem, którego odbywa się obrót na RTT,
- Tabela zleceń – uporządkowane zestawienie zleceń kupna i sprzedaży,
- Uczestnik Aukcji – Członek Giełdy składający zlecenia w odpowiedzi na ogłoszoną aukcję,
- Ustawa – Ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (j.t. Dz. U. z 2010 r., Nr 48 poz. 284 z późn. zm.),
- ustawa o obrocie instrumentami finansowymi – rozumie się przez to ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2005 r., Nr 183, poz. 1538, z późn. zm.),
- Wartość kontraktu – kurs instrumentu terminowego lub cena rozliczeniowa pomnożona przez liczbę godzin w terminie wykonania kontraktu,
- Warunki obrotu – niniejsze Warunki obrotu dla programu instrumentów terminowych na energię elektryczną, rocznych w godzinach od 7 do 22 w dni robocze,
- Zamknięcie pozycji – zajęcie pozycji odwrotnej w stosunku do pozycji zamykanej.

Spis treści

Wykaz terminów i skrótów użytych w tekście.....	2
Spis treści	4
1. Wstęp.....	5
1.1. Oznaczenie rodzaju instrumentów terminowych oraz opis programu instrumentów terminowych.....	5
1.2. Termin rozpoczęcia obrotu instrumentami terminowymi lub sposób jego ustalenia.....	5
1.3. Terminy prowadzenia obrotu instrumentami terminowymi w poszczególnych cyklach.....	5
1.4. Informacja o miejscu zamieszczenia w Warunkach obrotu punktu "czynniki ryzyka".....	5
1.5. Data sporządzenia Warunków obrotu.....	5
1.6. Określenie miejsc, form i terminów publicznego udostępniania Warunków obrotu.....	5
2. Osoby odpowiedzialne za informacje zawarte w Warunkach obrotu.....	5
2.1. Firma oraz siedziba i adres sporządzającego Rozdziały 1 – 3 Warunków obrotu i Załącznik nr 1 do Warunków obrotu.....	5
2.2. Firma oraz siedziba i adres sporządzającego Załącznik nr 2 do Warunków obrotu.....	6
2.3. Osoby działające w imieniu Towarowej Giełdy Energii S.A.....	6
2.4. Osoby działające w imieniu Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A.....	6
2.5. Oświadczenia o odpowiedzialności osób wymienionych w pkt 2.3.....	6
2.6. Oświadczenia o odpowiedzialności osób wymienionych w pkt 2.4.....	6
3. Dane o warunkach obrotu instrumentami terminowymi.....	7
3.1. Opis czynników ryzyka dla nabywców lub sprzedawców instrumentów terminowych.....	7
3.2. Warunki jakie powinni spełniać nabywcy i sprzedawcy instrumentów terminowych.....	8
3.3. Uprawnienia i obowiązki wynikające z kontraktów terminowych.....	8
3.4. Terminy notowania instrumentów terminowych.....	8
3.5. Sposób ustalenia dziennych kursów rozliczeniowych oraz tryb i terminy udostępnienia do publicznej wiadomości.....	8
3.6. Termin wykonania kontraktu terminowego.....	9
3.7. Termin wygaśnięcia instrumentów terminowych.....	9
3.8. Podstawowe zasady obrotu instrumentami terminowymi. Tryb dokonywania ewentualnych zmian tych zasad.....	9
3.9. Informacje, które mogą mieć istotny wpływ na ocenę instrumentów terminowych i ryzyka związanego z ich nabyciem.....	14
Załącznik nr 1. Standard instrumentu terminowego na energię elektryczną.....	15
Załącznik nr 1. Standard instrumentu terminowego na energię elektryczną.....	15
Załącznik nr 2 – Warunki rozliczania instrumentów terminowych na dostawę energii elektrycznej i sposób zabezpieczania zawieranych transakcji.....	16

1. Wstęp.

1.1. Oznaczenie rodzaju instrumentów terminowych oraz opis programu instrumentów terminowych.

Zgodnie z § 84 Regulaminu Giełdy przez instrument terminowy rozumie się instrument terminowy towarowy, którego cena zależy bezpośrednio od ceny energii elektrycznej.

Instrumenty terminowe na energię elektryczną, stanowią program praw majątkowych w rozumieniu § 3 ust. 3 Rozporządzenia.

Przez kontrakt terminowy na energię elektryczną rozumie się umowę zobowiązującą sprzedającego (wystawcę instrumentu) do dostarczenia energii elektrycznej, w określonym terminie, po określonej cenie oraz zobowiązującą kupującego (nabywcę instrumentu) do nabycia i odbioru energii elektrycznej w określonym terminie, po określonej cenie.

Instrumenty terminowe na energię elektryczną notowane są w seriach. Jednocześnie notowane są trzy serie rocznych instrumentów terminowych.

Terminem wykonania kontraktu rocznego jest kolejnych 3765-3825 godzin w dni robocze w godzinach od 7:00 do 22:00 począwszy od godziny 7:00 pierwszego dnia wykonania określonego w „Kalendarzu notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.

1.2. Termin rozpoczęcia obrotu instrumentami terminowymi lub sposób jego ustalenia.

Termin rozpoczęcia obrotu pierwszych serii instrumentów terminowych określa Zarząd Giełdy przy wprowadzaniu instrumentów terminowych do obrotu giełdowego. Zarząd Giełdy określa jednocześnie terminy notowania instrumentów terminowych i wykonania umów dla wszystkich wprowadzanych instrumentów terminowych w „Kalendarzu notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.

„Kalendarz notowania instrumentów terminowych i wykonania umów” zostaje ustalony i przekazany do publicznej wiadomości najpóźniej na 14 dni przed rozpoczęciem obrotu.

1.3. Terminy prowadzenia obrotu instrumentami terminowymi w poszczególnych cyklach.

Zarząd Giełdy określa terminy notowania dla wszystkich wprowadzanych instrumentów terminowych w „Kalendarzu notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.

1.4. Informacja o miejscu zamieszczenia w Warunkach obrotu punktu "czynniki ryzyka"

Opis czynników ryzyka dla nabywców lub sprzedawców instrumentów terminowych został zamieszczony w pkt. 3.1. Warunków obrotu. Inwestorzy dokonujący obrotu instrumentami terminowymi powinni dokonać szczególnej analizy treści tego punktu.

1.5. Data sporządzenia Warunków obrotu.

Niniejsze Warunki obrotu zostały sporządzone w dniu **28 maja 2010 roku**.

1.6. Określenie miejsc, form i terminów publicznego udostępniania Warunków obrotu.

Warunki obrotu udostępniane są co najmniej na 7 dni przed rozpoczęciem obrotu instrumentami terminowymi w siedzibie Giełdy oraz na jej stronach internetowych.

2. Osoby odpowiedzialne za informacje zawarte w Warunkach obrotu.

2.1. Firma oraz siedziba i adres sporządzającego Rozdziały 1 – 3 Warunków obrotu i Załącznik nr 1 do Warunków obrotu.

Firma : Towarowa Giełda Energii SA

Siedziba: Warszawa

Adres: ul. Poleczki 23 bud. H, 02-822 Warszawa

Numery telekomunikacyjne :

Telefon: +48 22 341 99 12
Fax: +48 22 341 99 10
Adres poczty elektronicznej: tge@tge.pl
Adres strony Internetu: <http://www.tge.pl>

2.2. Firma oraz siedziba i adres sporządzającego Załącznik nr 2 do Warunków obrotu.

Firma : Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A.
Siedziba: Warszawa, Al. Jana Pawła II 80 lok. F 35
Adres: ul. Poleczki 23 bud. H, 02-822 Warszawa
Numery telekomunikacyjne :
Telefon: +48 22 341 99 44
Fax: +48 22 341 99 44
Adres poczty elektronicznej: irgit@irgit.pl
Adres strony Internetu: <http://www.irgit.pl>

2.3. Osoby działające w imieniu Towarowej Giełdy Energii S.A.

Grzegorz Onichimowski - Prezes Zarządu

Adam Simonowicz - Wiceprezes Zarządu

Osoby te są odpowiedzialne za wszystkie informacje zawarte w Rozdziałach 1 – 3 Warunków obrotu i Załączniku nr 1 do Warunków obrotu.

2.4. Osoby działające w imieniu Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A.

Ireneusz Łazor - Prezes Zarządu

Dariusz Bliźniak - Wiceprezes Zarządu

Osoby te są odpowiedzialne za wszystkie informacje zawarte w Załączniku nr 2 do Warunków obrotu

2.5. Oświadczenia o odpowiedzialności osób wymienionych w pkt 2.3.

Oświadczamy, że informacje zawarte w Rozdziałach 1 – 3 Warunków obrotu i Załączniku nr 1 do Warunków obrotu są prawdziwe i rzetelne oraz nie pomijają żadnych faktów ani okoliczności, których ujawnienie jest wymagane przepisami prawa.

Grzegorz Onichimowski
Prezes Zarządu

Adam Simonowicz
Wiceprezes Zarządu

2.6. Oświadczenia o odpowiedzialności osób wymienionych w pkt 2.4.

Oświadczamy, że informacje zawarte w Załączniku nr 2 do Warunków obrotu są prawdziwe i rzetelne oraz nie pomijają żadnych faktów ani okoliczności, których ujawnienie jest wymagane przepisami prawa.

Ireneusz Łazor
Prezes Zarządu

Dariusz Bliźniak
Wiceprezes Zarządu

3. Dane o warunkach obrotu instrumentami terminowymi.

3.1. Opis czynników ryzyka dla nabywców lub sprzedawców instrumentów terminowych.

3.1.1. Informacje ogólne

Wszelkie decyzje inwestycyjne powinny być podejmowane na podstawie odpowiedniej znajomości mechanizmów regulujących obrót instrumentami terminowymi oraz ze świadomością występowania ryzyka specyficznego dla tych instrumentów.

Giełda nie ponosi żadnej odpowiedzialności z tytułu ryzyka inwestycyjnego wynikającego z obrotu instrumentami terminowymi.

3.1.2. Ryzyko rynkowe.

Ryzyko rynkowe związane jest ze zmianą kursów instrumentów terminowych i ceny instrumentu bazowego. Kurs instrumentu terminowego zależy głównie od ceny instrumentu bazowego. Członek Giełdy zawierający transakcje na Rynku Terminowym Towarowym jest narażony na większe ryzyko zmiany kursów niż na rynku instrumentu bazowego w związku z istnieniem tzw. efektu dźwigni finansowej.

Efekt dźwigni finansowej jest spowodowany faktem, że wartość wpłaconego zabezpieczenia stanowi część wartości instrumentu terminowego, w związku z czym straty bądź zyski spowodowane zmianą kursu instrumentu terminowego odniesione do wartości zaangażowanego kapitału (czyli wartości zabezpieczenia) mogą przyjmować znaczne wartości, niespotykane na rynku instrumentu bazowego.

Ewentualna strata poniesiona na Rynku Terminowym Towarowym może przekroczyć wartość początkową inwestycji, rozumianą jako kwota wpłaconego zabezpieczenia.

W przypadku spadku środków w depozycie wstępnym i depozycie uzupełniającym poniżej określonego przez Izbę Rozliczeniową minimalnego poziomu, inwestor posiadający otwarte pozycje zostaje wezwany do uzupełnienia depozytu. Gdy uzupełnienie nie zostanie dokonane w określonym czasie, pozycje danego inwestora będą zamykane.

Zamknięcie pozycji po kursie niższym od kursu otwarcia pozycji długiej oraz zamknięcie pozycji po kursie wyższym od kursu otwarcia pozycji krótkiej oznacza stratę na transakcji. Strata ta przewyższa wielkość początkowej inwestycji, jeżeli odpowiednia różnica między wartością otwarcia i zamknięcia pozycji jest wyższa niż wartość wniesionego depozytu.

3.1.3. Ryzyko płynności.

Na Rynku Terminowym Towarowym, szczególnie w początkowym okresie, mogą wystąpić trudności w zawarciu dużej transakcji lub zawarcie takiej transakcji może niekorzystnie wpłynąć na poziom kursów rynkowych.

Inwestor może mieć problemy z zamknięciem uprzednio otwartej pozycji, po spodziewanej cenie z powodu braku zleceń przeciwstawnych.

Płynność obrotu może również zależeć od aktywności animatorów rynku.

3.1.4. Ryzyko specyficzne.

Ryzyko specyficzne wynika ze zmian cen energii elektrycznej notowanej na Rynku Dnia Następnego prowadzonym przez Giełdę, które mogą podlegać znacznej zmienności wpływając na kurs instrumentu terminowego oraz wysokość depozytów zabezpieczających.

3.1.5. Ryzyko prawne.

Sektor energetyczny podlega aktom prawnym ustawodawczym i wykonawczym, które mogą mieć wpływ na cenę instrumentu bazowego.

3.1.6. Ryzyko dostawy.

Giełda nie ponosi odpowiedzialności za fizyczną dostawę lub odbiór energii elektrycznej w ramach kontraktów terminowych zawartych na RTT.

3.2. Warunki jakie powinni spełniać nabywcy i sprzedawcy instrumentów terminowych.

Nabywcami i sprzedawcami instrumentów terminowych mogą być inwestorzy, będący uczestnikami obrotu na Rynku Terminowym Towarowym, w tym Członkowie Giełdy dopuszczeni do działania na RTT zgodnie z Regulaminem Giełdy. Inwestorzy muszą być członkami Izby Rozliczeniowej.

3.3. Uprawnienia i obowiązki wynikające z kontraktów terminowych.

Kontrakt terminowy rozumiany jest jako umowa, o której mowa w §87 Regulaminu Giełdy, zobowiązująca sprzedającego (wystawcę) do dostarczenia energii elektrycznej w określonym terminie i po określonej cenie, oraz zobowiązująca kupującego (nabywcę) do nabycia i odbioru energii elektrycznej w określonym terminie i po określonej cenie.

Wykonanie zawartej na giełdzie umowy następuje poprzez rozliczenie pieniężne i dostawę fizyczną energii elektrycznej.

3.4. Terminy notowania instrumentów terminowych.

Rozpoczęcie i zakończenie obrotu kolejnymi seriami instrumentów terminowych następuje zgodnie z „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”, określanym przez Zarząd Giełdy.

3.5. Sposób ustalenia dziennych kursów rozliczeniowych oraz tryb i terminy udostępnienia do publicznej wiadomości.

3.5.1. Dzienny kurs rozliczeniowy.

- a) Dzienny kurs rozliczeniowy jest obliczany na podstawie transakcji zawartych w systemie notowań ciągłych po zakończeniu każdej sesji giełdowej z dokładnością do 1 grosza (0,01 PLN).
- b) Dzienny kurs rozliczeniowy określany jest jako średnia arytmetyczna kursów ostatnich 10 transakcji zawartych podczas sesji giełdowej w systemie notowań ciągłych.
- c) Jeżeli podczas sesji giełdowej zawarto mniej niż 10 transakcji za dzienny kurs rozliczeniowy przyjmuje się średnią arytmetyczną kursów wszystkich transakcji zawartych w systemie notowań ciągłych.
- d) Jeżeli podczas sesji giełdowej nie zawarto żadnej transakcji za dzienny kurs rozliczeniowy przyjmuje się średnią arytmetyczną z limitów cen w najlepszych zleceniach kupna i sprzedaży biorących udział w notowaniach ciągłych, a w przypadku braku takich zleceń za kurs rozliczeniowy przyjmuje się ostatni znany dzienny kurs rozliczeniowy.
- e) Jeżeli dzienny kurs rozliczeniowy nie został określony na podstawie transakcji zawartych w systemie notowań ciągłych lub zleceń złożonych w systemie notowań ciągłych oraz nie jest znany ostatni dzienny kurs rozliczeniowy wówczas dzienny kurs rozliczeniowy określony jest, jako ostatnia wyznaczona średnia cena ważona na sesji w systemie aukcji.

3.5.2. Tryb i terminy udostępnienia cen do publicznej wiadomości.

Informacje o wolumenie, kursach, cenach transakcyjnych oraz wartości zawartych transakcji są udostępniane Członkom Giełdy na niepublicznej stronie internetowej, dostępnej tylko dla danego Członka Giełdy i Giełdy.

Po zakończeniu sesji giełdowej informacje o wolumenie i kursach (cenach transakcyjnych) zawartych transakcji Giełda publikuje na swojej publicznej stronie internetowej.

3.6. Termin wykonania kontraktu terminowego.

Rozpoczęcie i zakończenie terminu wykonania umów obejmujących kolejne serie instrumentów terminowych następuje zgodnie z „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”, określonym w pkt. 1.2.

W okresie wykonania kontraktu każdego dnia jest realizowana dostawa energii elektrycznej zgodnie z zasadami przedstawionymi w Szczegółowych zasadach obrotu i rozliczeń dla energii elektrycznej na Rynku Dnia Następnego.

3.7. Termin wygaśnięcia instrumentów terminowych.

Dniem wygaśnięcia jest ostatni dzień obrotu daną serią instrumentów terminowych.

3.8. Podstawowe zasady obrotu instrumentami terminowymi. Tryb dokonywania ewentualnych zmian tych zasad.

3.8.1. Dopuszczenie instrumentów terminowych do obrotu giełdowego.

Dopuszczenia instrumentów terminowych do obrotu giełdowego dokonuje Zarząd Giełdy.

3.8.2. Wprowadzenie instrumentów terminowych do obrotu giełdowego.

Wprowadzenia instrumentów terminowych do obrotu giełdowego dokonuje Zarząd Giełdy, określając jednocześnie terminy notowania i wykonania dla wszystkich wprowadzanych serii instrumentów terminowych, zwane „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.

3.8.3. Instrument bazowy.

Instrumentem bazowym jest energia elektryczna, której kurs jest określany na Rynku Dnia Następnego, wyrażony jako PLN/MWh z dokładnością do 1 grosza (0,01 PLN).

3.8.4. System notowań.

Obrót na instrumentach terminowych odbywa się w systemie notowań ciągłych oraz w systemie aukcji. Zlecenia wprowadzane są wyłącznie przy użyciu systemu informatycznego giełdy.

3.8.4.1. Podstawowe zasady obrotu instrumentami terminowymi w systemie notowań ciągłych.

Obrót prowadzony jest na instrumencie określonym w standardzie (Zał. nr 1).

3.8.4.1.1. Godziny trwania notowań.

Notowania odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 – 14:00, zgodnie z „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów” określonym w pkt. 1.2., o ile Zarząd Giełdy nie postanowi inaczej.

3.8.4.1.2. Zlecenia

3.8.4.1.2.1. Członkowie Giełdy składają zlecenia w odniesieniu do Portfeli. W systemie informatycznym giełdy Portfel jest zdefiniowany jako konto.

3.8.4.1.2.2. Każdy Członek Giełdy, posiada w systemie informatycznym giełdy tyle Portfeli ile posiada Jednostek Grafikowych. Przedsiębiorstwo energetyczne może posiadać Portfele dla Jednostek Grafikowych Udostępnionych.

3.8.4.1.2.3. Do Portfela Członka Giełdy przyporządkowana jest Jednostka Grafikowa.

3.8.4.1.2.4. Członek Giełdy może złożyć więcej niż jedno zlecenie w odniesieniu do danego Portfela.

3.8.4.1.2.5. Każdy Portfel może być przypisany tylko do jednego Członka Giełdy, chyba że Członek Giełdy udostępni ten portfel Przedsiębiorstwu energetycznemu na zasadach określonych w Regulaminie Giełdy.

3.8.4.1.2.6. Każde zlecenie Członka Giełdy składane na RTT powinno zawierać w szczególności następujące parametry:

- a) oznaczenie (kod) instrumentu terminowego danego rodzaju będącego przedmiotem zlecenia,
- b) rodzaj zlecenia (kupno / sprzedaż),
- c) portfel, w odniesieniu do którego zlecenie jest składane,
- d) liczba instrumentów terminowych,
- e) limit ceny wyrażony w PLN/MWh z dokładnością do jednego grosza lub polecenie wykonania zlecenia bez określania limitu ceny,
- f) termin ważności,
- g) warunki realizacji zlecenia, których szczegółowy opis zawarty jest w Warunkach obrotu,
- h) oznaczenie Członka Giełdy wystawiającego zlecenie,
- i) datę i godzinę wystawienia zlecenia,
- j) numer zlecenia.

Jedno zlecenie nie może obejmować więcej niż 100 instrumentów terminowych. Na wniosek Członka Giełdy, TGE może jednorazowo zwiększyć limit instrumentów terminowych w zleceniu.

3.8.4.1.2.7. Zlecenia wprowadzane do notowań powinny zawierać warunki realizacji i termin ich ważności. W zależności od warunków i terminu realizacji występują następujące typy zleceń:

- a) Zlecenie dzienne (Rest of day) - zlecenie jest ważne w dniu przekazania na giełdę.
- b) Zlecenie ważne do końca okresu notowań (Good until expiry) - zlecenie jest ważne do końca notowania instrumentu.
- c) Zlecenie do dnia (Good until date) - zlecenie jest ważne do daty określonej na etapie składania zlecenia. Notowanie odbywa się do daty dnia, w którym upływa określony termin.
- d) Zlecenie czasowe (Timed order) - zlecenie jest ważne w dniu przekazania na giełdę do czasu określonego na etapie składania zlecenia.
- e) Zlecenie typu zrealizuj i anuluj (Fill and kill) - zlecenie jest ważne do momentu zawarcia pierwszej transakcji (lub pierwszych transakcji, jeżeli zlecenie jest realizowane w kilku transakcjach jednocześnie), przy czym niezrealizowana część zlecenia traci ważność. Zlecenie może być realizowane w całości, częściowo lub nie zostać zrealizowane w ogóle. Zlecenie to można złożyć bez podania limitu ceny.
- f) Zlecenie typu zrealizuj lub anuluj (Fill or kill) - zlecenie jest ważne do momentu zawarcia pierwszej transakcji (lub pierwszych transakcji, jeżeli zlecenie jest realizowane w kilku transakcjach jednocześnie), przy czym zlecenie musi być zrealizowane w całości albo nie zostać zrealizowane w ogóle. Jeżeli układ zleceń nie pozwala na realizację zlecenia w całości, zlecenie traci ważność.

3.8.4.1.2.8. Zlecenia typu Fill and kill i Fill or kill nie są ujęte w tabeli zleceń. Po złożeniu takich typów zlecenia następuje zawarcie transakcji albo są one usuwane.

3.8.4.1.2.9. Zlecenie może zawierać dodatkowy warunek aktywacji - funkcję Stop Loss. Za jej pomocą określany jest warunek, przy jakim poziomie kursu instrumentu terminowego pojawi się zlecenie na rynku. Aktywacja zlecenia na rynku następuje z chwilą spełnienia zadanego warunku.

3.8.4.1.2.10. Zlecenia mogą zostać złożone na rynek (zlecenie rynkowe) albo lokalnie (zlecenie lokalne). Zlecenia lokalne nie biorą udziału w notowaniach.

- 3.8.4.1.2.11. Zlecenie lokalne może zostać złożone na rynek przez aktywowanie. Zlecenie rynkowe może stać się zleceniem lokalnym przez zawieszenie. Aktywowanie i zawieszenie zleceń można wykonać podczas prowadzenia notowań na RTT.
- 3.8.4.1.2.12. Składanie zleceń na rynek możliwe jest tylko podczas fazy notowań na RTT. Poza okresem prowadzenia notowań na RTT Członek Giełdy może złożyć zlecenie lokalne.
- 3.8.4.1.2.13. Członkowie Giełdy mogą modyfikować własne zlecenia. Modyfikacji mogą podlegać:
- oferowana liczba instrumentów terminowych,
  - limit ceny.
- 3.8.4.1.2.14. Zlecenia można modyfikować podczas fazy notowań na RTT. Jeśli podczas modyfikacji zostanie zmniejszony wolumen, nie ulega zmianie czas złożenia zlecenia. W pozostałych przypadkach modyfikacji (zwiększenie wolumenu i zmiana ceny), zlecenie otrzyma nowy czas złożenia.
- 3.8.4.1.2.15. Zlecenie złożone na rynek pozostaje aktywne do czasu zakończenia procesu modyfikacji albo anulowania.
- 3.8.4.1.2.16. W przypadku, gdy notowania na instrumencie terminowym są zawieszane, zlecenia nie mogą być modyfikowane.
- 3.8.4.1.2.17. Zlecenie może zostać anulowane przez Członka Giełdy, który złożył to zlecenie, przed upływem terminu ważności zlecenia. Nie mogą być anulowane zlecenia będące przedmiotem zawartych transakcji.
- 3.8.4.1.3. Zasady ustalania kursu, realizacja zleceń i transakcji.
- Transakcje zawierane są po kursie równym limitowi ceny, jaki został podany w zleceniu wcześniej wprowadzonym, oczekującym w tabeli zleceń na realizację, zgodnie z następującymi zasadami:
    - w pierwszej kolejności będą realizowane zlecenia o najwyższym limicie ceny w przypadku zleceń kupna i o najniższym limicie ceny w przypadku zleceń sprzedaży,
    - w przypadku zleceń z równymi limitami ceny będą one realizowane według czasu przyjęcia zlecenia (zlecenie przyjęte wcześniej zostanie zrealizowane w pierwszej kolejności).
  - Zlecenia mogą być realizowane częściowo, przy czym każda częściowa transakcja będzie dotyczyć przynajmniej jednego instrumentu terminowego.

3.8.4.2. Podstawowe zasady obrotu instrumentami terminowymi w systemie aukcji.

W systemie aukcji instrument otrzymuje odrębną nazwę, określoną w standardzie (Zał. nr 1).

3.8.4.2.1. Godziny prowadzenia aukcji.

Aukcje mogą odbywać się według poniższego harmonogramu od poniedziałku do piątku zgodnie „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów” określonym w pkt. 1.2., o ile Zarząd Giełdy nie postanowi inaczej. W przypadku, gdy Zarząd Giełdy wyrazi zgodę na przeprowadzenie więcej niż jednej aukcji w danym dniu wówczas harmonogram aukcji zostanie opublikowany z wyprzedzeniem określonym w punkcie 3.8.4.2.2.3.

Harmonogram aukcji

Godziny	Faza notowań
Od 14:00 do 14:20 w Dniu Obrotu	Wprowadzanie zleceń przez Uczestników Aukcji Wprowadzanie zleceń Uczestników w odpowiedzi na ogłoszoną aukcję. Zlecenia można usuwać i modyfikować.
Od 14:20 do 14:30 w Dniu Obrotu	Wprowadzanie zlecenia Oferenta Wprowadzanie zlecenia Oferenta na podstawie danych

	zawartych we wniosku o otwarcie aukcji.
Od 14:30 do 14:31 w Dniu Obrotu	Zamknięcie aukcji i podanie wyników na niepublicznej stronie internetowej
Do 15:30 w Dniu Obrotu	Opublikowanie wyników aukcji na publicznej stronie internetowej

3.8.4.2.2. Otwarcie aukcji.

Otwarcie aukcji następuje na wniosek Oferenta. Wniosek o otwarcie aukcji powinien określać co najmniej:

- a) proponowaną datę przeprowadzenia aukcji,
- b) rodzaj aukcji (sprzedaż lub kupno),
- c) instrument terminowy, będący przedmiotem aukcji,
- d) liczbę instrumentów terminowych, którą wnioskodawca zamierza sprzedać lub kupić w wyniku aukcji (wolumen aukcji),
- e) oferowany limit ceny (limit ceny stanowi cenę minimalną w przypadku aukcji sprzedaży lub cenę maksymalną w przypadku aukcji kupna).

3.8.4.2.2.1. Wniosek o otwarcie aukcji należy złożyć nie później niż 7 dni roboczych przed proponowanym terminem aukcji na formularzu, którego wzór określa Zarząd Giełdy .

3.8.4.2.2.2. Aukcja może być przeprowadzona, jeżeli określona we wniosku liczba instrumentów terminowych jest nie mniejsza niż 100 (dostawa 100 MWh w każdej godzinie okresu wykonania kontraktu). Zarząd Giełdy może wyrazić zgodę na otwarcie aukcji z niższym wolumenem aukcji, jeżeli uzna, że nie wpłynie to niekorzystnie na płynność transakcji giełdowych.

3.8.4.2.2.3. Aukcja może zostać zorganizowana w każdym dniu roboczym według harmonogramu określonego w pkt. 3.8.4.2.1. Termin otwarcia aukcji Giełda podaje do publicznej wiadomości co najmniej na 5 dni roboczych przed dniem jej odbycia. W ogłoszeniu tym Giełda podaje w szczególności:

- a) datę aukcji,
- b) rodzaj aukcji,
- c) przedmiot aukcji,
- d) wolumen aukcji.

3.8.4.2.2.4. Członek Giełdy może wycofać wniosek o otwarcie aukcji najpóźniej na 2 dni robocze przed jej terminem. Członek Giełdy zobowiązany jest do poinformowania Giełdy o przyczynach swojej decyzji.

3.8.4.2.2.5. Członek Giełdy może dokonać zmiany oferowanego limitu ceny nie później niż na 1 dzień roboczy przed terminem aukcji. Zarząd Giełdy może wprowadzić ograniczenie zmiany limitu ceny.

3.8.4.2.3. Zlecenia

Zlecenia składane w systemie aukcji powinny spełniać warunki określone w pkt. od 3.8.4.1.2.1 do 3.8.4.1.2.6.

3.8.4.2.3.1. Uczestnicy Aukcji mogą składać tylko zlecenia przeciwstawne, w dacie aukcji, w terminie określonym w pkt. 3.8.4.2.1.

3.8.4.2.3.2. Uczestnicy Aukcji składają zlecenia z wolumenem nie mniejszym niż 5 instrumentów terminowych.

3.8.4.2.3.3. Zlecenie Oferenta jest składane przez Giełdę w jego imieniu na podstawie wniosku o otwarcie aukcji, w dacie aukcji, w terminie określonym w pkt. 3.8.4.2.1.

3.8.4.2.3.4. W trakcie składania zleceń Oferent oraz Uczestnicy Aukcji mają dostęp tylko do swoich zleceń.

3.8.4.2.3.5. Uczestnicy Aukcji mogą modyfikować własne zlecenia. Modyfikacji mogą podlegać:

- a) oferowana liczba instrumentów terminowych,
- b) limit ceny.

3.8.4.2.4. Zamknięcie aukcji.

Zamknięcie aukcji następuje po złożeniu zlecenia Oferenta i określeniu wyników aukcji.

3.8.4.2.4.1. Zasady zawierania transakcji i realizacji zleceń.

- a) Transakcje zawierane są po cenie transakcyjnej równej limitowi ceny, jaki został podany w zleceniu Uczestnika Aukcji, zgodnie z następującymi zasadami:
  - i) w pierwszej kolejności będą realizowane zlecenia o najwyższym limicie ceny w przypadku zleceń kupna i o najniższym limicie ceny w przypadku zleceń sprzedaży,
  - ii) w przypadku zleceń z równymi limitami ceny będą one realizowane według czasu przyjęcia zlecenia (zlecenie przyjęte wcześniej zostanie zrealizowane w pierwszej kolejności).
- b) Zlecenia mogą być realizowane częściowo, przy czym każda częściowa transakcja będzie dotyczyła przynajmniej jednego instrumentu terminowego.

3.8.4.2.4.2. Po zakończeniu aukcji zlecenia niezrealizowane zostają usunięte.

3.8.4.2.5. Publikacja wyników aukcji.

Giełda podaje do publicznej wiadomości wyniki aukcji po zamknięciu aukcji.

3.8.4.2.5.1. W przypadku aukcji rozstrzygniętej do publicznej wiadomości podawane są następujące informacje:

- a) wolumen zawartych transakcji,
- b) minimalna i maksymalna cena transakcyjna,
- c) średnia ważona wolumenem cena transakcyjna aukcji (transakcji aukcyjnych).

3.8.4.2.5.2. W przypadku aukcji nierozstrzygniętej do publicznej wiadomości podawane są następujące informacje:

- a) wolumen aukcji, określony przez Oferenta,
- b) limit ceny, określony przez Oferenta,
- c) minimalny i maksymalny limit ceny zleceń Uczestników Aukcji.

3.8.5. Transakcje giełdowe.

Stroną transakcji mogą być wyłącznie Członkowie Giełdy dopuszczeni przez Zarząd Giełdy do działania na Rynku Terminowym Towarowym.

3.8.6. Tryb dokonywania zmian w Warunkach obrotu.

Niniejsze Warunki obrotu mogą być zmieniane przez Zarząd Giełdy. Zmiana Warunków obrotu powinna zostać podana do wiadomości publicznej co najmniej na 7 dni przed jej wejściem w życie.

3.9. Informacje, które mogą mieć istotny wpływ na ocenę instrumentów terminowych i ryzyka związanego z ich nabyciem.

Poza informacjami zawartymi w Warunkach obrotu nie są znane Gieldzie inne informacje, które mogą mieć istotny wpływ na ocenę instrumentów terminowych i ryzyka związanego z ich nabyciem.

Załącznik nr 1. Standard instrumentu terminowego na energię elektryczną.

Nazwa instrumentu terminowego	PEAK5_Y- yy lub PEAK5-A_Y-yy gdzie : PEAK5_Y – nazwa podstawowa instrumentu terminowego, PEAK5-A_Y – nazwa instrumentu terminowego dla systemu aukcji yy – dwie ostatnie cyfry roku, w którym wypada termin wykonania kontraktu terminowego
Instrument bazowy	Energia elektryczna, której kurs jest określony na Rynku Dnia Następnego, wyrażony jako PLN/MWh z dokładnością do 1 grosza.
Nominał instrumentu terminowego	1MW pomnożony przez określoną w „Kalendarzu notowania instrumentów terminowych i wykonania umów” liczbę godzin, która zależy od liczby dni roboczych w roku: 3765-3825 MWh.
Kurs instrumentu terminowego	Wyrażony jako PLN/MWh z dokładnością do 1 grosza.
Wartość kontraktu terminowego	Nominał instrumentu terminowego pomnożony przez kurs instrumentu terminowego.
Termin wykonania	Jeden rok kalendarzowy uwzględniający wyłącznie dni robocze (od 251 do 255 dni) w godzinach od 07:00 do 22:00.
Okres wykonania	Zgodnie z „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.
Okres notowania	Zgodnie z „Kalendarzem notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.
Jednostka dostawy	1MWh dla każdej godziny terminu wykonania kontraktu.
Dzień wygaśnięcia	Ostatni dzień obrotu. Ostatni dzień sesyjny ustalony w „Kalendarzu notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.
Pierwszy dzień obrotu nowej serii	Pierwszy dzień sesyjny ustalony w „Kalendarzu notowania instrumentów terminowych i wykonania umów”.
Jednostka notowania	1 instrument terminowy.
Sposób rozliczenia kontraktu terminowego	Fizyczna dostawa energii elektrycznej w równych ilościach w każdej godzinie terminu wykonania.

Załącznik nr 2 – Warunki rozliczania instrumentów terminowych na dostawę energii elektrycznej i sposób zabezpieczania zawieranych transakcji

Definicje

- **Izba** – giełdowa izba rozrachunkowa (w rozumieniu Ustawy) prowadzona przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A.;
- **IRGiT** – spółka Izba Rozliczeniowa Giełd Towarowych S.A. z siedzibą w Warszawie;
- **Ustawa** – ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (t. jedn. Dz.U. z 2005 r., Nr 121 poz.1019 z późn. zm.);
- **Bank Rozliczeniowy** – bank, który na podstawie umowy z Izbą oraz umów z poszczególnymi Rozliczającymi Członkami Izby, zapewnia usługi finansowe związane z rozliczaniem Transakcji zawartych na giełdzie;
- **Rozliczający Członek Izby** – podmiot, który uzyskał członkostwo w Izbie na mocy uchwały Zarządu IRGiT i dopuszczony został przez Izbę do rozliczania Transakcji zawartych na giełdzie;
- **Członek Giełdy** – podmiot, który zawarł z Giełdą umowę o członkostwo;
- **Dzień Dostawy** – dzień, w którym towar giełdowy sprzedany lub zakupiony w Dniu Obrotu, zostanie dostarczony lub odebrany;
- **Dzień Obrotu** – dzień, kiedy odbywa się określenie kursów na rynkach TGE dla danego Dnia Dostawy;
- **Giełda, TGE** – Towarowa Giełda Energii S.A.;
- **giełda** – Rynek Towarów Giełdowych prowadzony przez Giełdę;
- **Niepubliczna Strona Internetowa** – strona internetowa dostępna tylko dla danego Członka Izby i dla Izby;
- **OSP** – Operator Systemu Przesyłowego, przedsiębiorstwo energetyczne posiadające koncesję na przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej za pomocą sieci przesyłowej na terenie całego kraju (PSE-Operator S.A.);
- **Prawo Energetyczne** – ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (j.t. Dz. U. z 2006 r. Nr 89; poz. 625; z późn. zm.);
- **Rachunek kupna** – rachunek otwarty przez Rozliczającego Członka Izby w Banku Rozliczeniowym do rozliczenia Transakcji zawartych na RDN, RDB, RPM, RTT i RUE;
- **Rachunek pomocniczy** – rachunek otwarty przez Rozliczającego Członka Izby do Rachunku kupna w Banku Rozliczeniowym służący do uznawania przez Izbę należności z tytułu rozliczenia Transakcji zawartych na RDN, RDB, RPM, RTT i RUE;
- **Raport rozliczeniowy** – raport dostępny w systemie rozliczeniowym zawierający saldo płatności na dany dzień z tytułu rozliczeń Transakcji zawartych na giełdzie;
- **RDN** – Rynek Dnia Następnego, prowadzony przez Giełdę;
- **RDB** – Rynek Dnia Bieżącego, prowadzony przez Giełdę;
- **RPM** – Rynek Praw Majątkowych, prowadzony przez Giełdę;
- **RTT** – Rynek Terminowy Towarowy, prowadzony przez Giełdę;
- **RUE** – Rynek Upnień do Emisji, prowadzony przez Giełdę;
- **Regulamin TGE** – Regulamin obrotu Rynku Towarów Giełdowych Towarowej Giełdy Energii S.A.;
- **System rozliczeniowy** – zespół urządzeń i oprogramowania, w szczególności wyspecjalizowany program komputerowy, za pośrednictwem którego odbywa się rozliczenie zawartych Transakcji na giełdzie;
- **Transakcja** – umowa sprzedaży towaru giełdowego zawarta na giełdzie, której stroną rozliczeń jest Rozliczający Członek Izby;
- **Transakcja pozasesyjna** – umowa sprzedaży towaru giełdowego zawarta poza sesją na giełdzie, której stroną rozliczeń jest Rozliczający Członek Izby;

- **Zlecenie** – złożona przez Członka Giełdy oferta kupna lub sprzedaży towarów giełdowych na giełdzie;
- **Limit Transakcyjny** – maksymalna łączna wartość transakcji kupna zawartych w danym dniu na RDN, RDB, RPM i RUE przez Rozliczającego Członka Izby;
- **Konta ewidencyjne** – urządzenia ewidencyjne do rejestrowania pozycji w towarach giełdowych prowadzone przez IRGiT według kodu Rozliczającego Członka Izby, kodu klienta, kodu serii towarów giełdowych, kodu rodzaju działalności, kodu portfela;
- **Konta obrachunkowe** – urządzenia ewidencyjne służące do ustalania zobowiązań i należności wynikających z rozliczeń transakcji giełdowych, depozytów zabezpieczających oraz do rejestracji środków wnoszonych na depozyty, prowadzone przez IRGiT według kodu Rozliczającego Członka Izby oraz kodu klienta;
- **Portfel** – pozycje w towarach giełdowych zarejestrowane na kontach ewidencyjnych oznaczonych tym samym kodem Członka Izby oraz tym samym kodem portfela;
- **Dzień N** – dzień przeprowadzania przez Izbę bieżących rozliczeń Transakcji. Dni poprzedzające lub następujące po dniu N oznacza się odpowiednio N-1 lub N+1;
- **Rejestr Zabezpieczeń Niepieniężnych** - Rejestr prowadzony przez Izbę, w którym rejestrowane są Prawa Majątkowe, Uprawnienia do Emisji CO₂, Gwarancje Bankowe stanowiące pokrycie zobowiązań Rozliczających Członków Izby oraz odpowiednio ich klientów z tytułu depozytów zabezpieczających oraz depozytów transakcyjnych.

1. System zabezpieczenia rozliczeń Transakcji.

1.1. Izba tworzy i zarządza systemem zabezpieczeń Transakcji sesyjnych i pozasesyjnych zawartych na giełdzie w oparciu o środki finansowe zgromadzone na Rachunkach kupna Rozliczających Członków Izby w Banku Rozliczeniowym oraz o uznane środki niepieniężne zarejestrowane w Rejestrze Zabezpieczeń Niepieniężnych prowadzonym przez Izbę.

1.2. Każdy Rozliczający Członek Izby posiada w Systemie rozliczeniowym Konto obrachunkowe, którego elementem jest konto zabezpieczeń odzwierciedlające bieżący stan zabezpieczeń dla jego Transakcji.

1.3. Każdego dnia po zakończeniu notowań RTT do godziny 16:00 stan konta zabezpieczeń jest aktualizowany o należności lub zobowiązania naliczone w procesach rozliczeń i rozrachunku.

1.4. Każdego dnia roboczego po zakończeniu rozliczeń do godziny 18:30 stan konta zabezpieczeń jest aktualizowany w oparciu o operacje dokonywane na Rachunku kupna danego Rozliczającego Członka Izby w Banku Rozliczeniowym. Informacje o przeprowadzonych operacjach na Rachunku kupna Izba otrzymuje z Banku Rozliczeniowego.

1.5. Aktualizacja zabezpieczeń jest dokonywana zgodnie z następującymi zasadami:

a) wpłata na Rachunek kupna w Banku Rozliczeniowym zwiększa wartość zabezpieczenia na koncie zabezpieczeń,

b) wypłata z Rachunku kupna w Banku Rozliczeniowym pomniejsza wartość zabezpieczenia na koncie zabezpieczeń.

1.6. Przed każdym Dniem Obrotu Izba przesyła do Giełdy aktualny Limit Transakcyjny Rozliczającego Członka Izby obliczany jako aktualny stan środków pieniężnych zdeponowanych na Rachunku kupna danego Rozliczającego Członka Izby w Banku Rozliczeniowym powiększony o uznane zabezpieczenia w formie niepieniężnej, pomniejszony lub powiększony o saldo zobowiązań lub należności z zawartych Transakcji na giełdzie oraz pomniejszony o Depozyty zabezpieczające dla RTT.

1.7. Limit transakcyjny umożliwiający złożenie Zlecenia, które wykonywane będzie poza systemem, o którym mowa w art. 3 pkt 23 Prawo Energetyczne ustanawiany jest przez Zarząd IRGiT w formie uchwały.

2. Urządzenia do prowadzenia ewidencji.

2.1. Izba prowadzi odrębne zespoły Kont ewidencyjnych dla poszczególnych Rozliczających Członków Izby, a w przypadku jeżeli Rozliczający Członek Izby rozlicza klientów również dla klientów tego Członka oraz dla poszczególnych rynków rozliczanych przez Izbę, w których uczestniczy Rozliczający Członek Izby.

2.2. Zespół Kont ewidencyjnych dla rynku energii składa się z kont ewidencyjnych dla godzin dostawy grupowanych w Portfele przyporządkowane do jednostek grafikowych.

3. Depozyty zabezpieczające dla RTT.

3.1. Wartość depozytu zabezpieczającego naliczana jest dla każdego Rozliczającego Członka Izby, przy założeniu statystycznie najwyższej możliwej straty z zajmowanych pozycji w okresie kolejnej sesji.

3.1.1 Wartość zobowiązań na depozyt zabezpieczający naliczana jest dla każdego Rozliczającego Członka Izby i rejestrowana na subkontach depozytów wstępnych i depozytów uzupełniających prowadzonych w ramach konta obrachunkowego.

3.1.2 Jeżeli Rozliczający Członek Izby rozlicza klientów to wartość depozytów zabezpieczających naliczana dla Rozliczającego Członka Izby stanowi sumę depozytów wstępnych oraz sumę depozytów uzupełniających naliczanych odrębnie dla każdego klienta oraz depozytów wstępnych i uzupełniających od pozycji własnych Rozliczającego Członka Izby.

3.2 W celu określenia wartości depozytów zabezpieczających (wstępnych oraz uzupełniających), o których mowa w par. 39 Regulaminu Giełdowej Izby Rozrachunkowej, pozycje zajmowane przez danego Rozliczającego Członka Izby oraz jego klientów

umieszczane są w koszykach uformowanych według okresów dostawy z uwzględnieniem kompensacji pozycji w ramach okresów dostawy.

3.2.1 Wstępne depozyty zabezpieczające

Depozyty wstępne naliczane są począwszy od dnia, w którym została zawarta transakcja aż do przedostatniego Dnia Dostawy.

Naliczane są wg poniższego algorytmu:

$$Dw = \sum_{i=1}^N |LK_i - LS_i| * P_i * Kr_i$$

Gdzie:

Dw – wartość depozytu wstępnego [zł]

LK_i – ilość niedostarczonej energii przypadającej na kontrakty kupna dla i – tego okresu dostawy [MWh]

LS_i – ilość niedostarczonej energii przypadającej na kontrakty sprzedaży dla i - tego okresu dostawy [MWh]

Kr_i – kurs rozliczeniowy dla i – tego okresu dostawy

i – okres dostawy

P_i – parametr ryzyka dla ostatniego dnia i – tego okresu dostawy

N - liczba okresów dostawy kontraktów terminowych.

3.2.2. Depozyty uzupełniające

Naliczane są począwszy od dnia, w którym zawarta została transakcja w kontraktach terminowych aż do przedostatniego Dnia Dostawy energii z danego kontraktu. Naliczane są wg następującego algorytmu:

$$Du = \sum_{i=1}^N LK_i * (Kr_i - Kk_i) + LS_i * (Ks_i - Kr_i)$$

Gdzie:

Du – wartość depozytu uzupełniającego

LK_i – ilość niedostarczonej energii przypadającej na kontrakty kupna dla i - tego okresu dostawy [MWh]

LS_i – ilość niedostarczonej energii przypadającej na kontrakty sprzedaży dla i - tego okresu dostawy [MWh]

Kr_i – kurs rozliczeniowy dla i – tego okresu dostawy

Kk_i – średni ważony kurs transakcji kupna kontraktów dla i – tego okresu dostawy [zł/MWh]

Ks_i – średni ważony kurs transakcji sprzedaży kontraktów dla i –tego okresu dostawy [zł/MWh]

i – okres dostawy

N - liczba okresów dostawy kontraktów terminowych

3.3 Okresy dostawy

3.3.1 Depozyt wstępny obliczany jest osobno dla każdego okresu dostawy. Za okres dostawy przyjmuje się jeden dzień, jeżeli dostawa nastąpi w okresie od jednego dnia do:

- 16 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest piątek,
- 15 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest sobota,

- 14 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest niedziela,
- 13 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest poniedziałek,
- 12 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest wtorek,
- 11 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest środa,
- 10 dni, jeżeli dniem naliczania depozytu jest czwartek.

3.3.2 Dla kolejnych dni tworzy się tygodniowe okresy dostawy pokrywające się z terminami wykonania kontraktów tygodniowych będących w notowaniu.

3.3.3 Dni, które zawierają się w kontrakcie tygodniowym obejmującym przełom dwóch miesięcy rozbijamy na dwa koszyki: do pierwszego zaliczają się dni z kończącego się miesiąca, a do drugiego z miesiąca rozpoczynającego się.

3.3.4 Jeśli okres dostawy ostatniego z notowanych kontraktów tygodniowych nie kończy się w ostatnim dniu miesiąca to tworzy się koszyk z dni począwszy od dnia, który jest pierwszym następującym po ostatnim Dniu Dostawy ostatniego notowanego kontraktu tygodniowego aż do ostatniego dnia tego miesiąca.

3.3.5 Kolejne okresy dostawy tworzone są dla dni, które pokrywają się w całości z notowanymi kontraktami miesięcznymi i tworzą koszyki miesięczne.

3.3.6 Jeśli okres dostawy ostatniego z notowanych kontraktów miesięcznych nie kończy się w ostatnim dniu kwartału to tworzy się koszyk z dni począwszy od dnia, który jest pierwszym następującym po ostatnim Dniu Dostawy ostatniego notowanego kontraktu miesięcznego aż do ostatniego dnia tego kwartału.

3.3.7 Kolejne dni, których nie obejmują okresy dostawy notowanych kontraktów miesięcznych grupuje się w koszyki kwartalne, a te których nie obejmują okresy dostawy notowanych kontraktów kwartalnych grupuje się w koszyki roczne.

3.4 Kurs rozliczeniowy dla i – tego okresu dostawy obliczany jest wg następujących algorytmów:

3.4.1 Dla najbliższych (16 dni jeżeli dniem naliczania depozytu jest piątek, 15 dni ..., itd.) Dni Dostawy do momentu pojawienia się w notowaniach kontraktów tygodniowych odpowiadających poszczególnym okresom dostawy:

- jako średnia arytmetyczna indeksu IRDN24 z ostatnich 7 dni w przypadku kontraktów typu BASE;
- jako średnia arytmetyczna indeksu IRDN8.22 z ostatnich 5 dni roboczych w przypadku kontraktów typu PEAK5;
- jako średnia arytmetyczna indeksu IRDN24 z ostatnich 5 dni roboczych dla kontraktów typu BASE5;
- jako średnia arytmetyczna indeksu IRDN8.22 z ostatnich 7 dni dla kontraktów typu PEAK7;
- jako średnia arytmetyczna z ostatnich 7 dni, w tym: indeksu IRDN23.7 (w przypadku dni roboczych) oraz indeksu IRDN24 (w przypadku dni wolnych od pracy) dla kontraktów typu OFFPEAK.

3.4.2 Dla okresów dostawy pokrywających się wyłącznie z kontraktami tygodniowymi będącymi w notowaniu na Gieldzie kurs rozliczeniowy jest liczony jako średnia kursu danego kontraktu tygodniowego odpowiadającego danemu okresowi dostawy oraz średnich wymienionych w pkt 3.4.1 (7-dniowej dla kontraktów BASE, 5-dniowej dla kontraktów BASE5, 7-dniowej dla kontraktów PEAK7, 5-dniowej dla kontraktów PEAK5 oraz 7-dniowej dla kontraktów OFFPEAK). W przypadku gdy kurs kontraktu tygodniowego wynosi 0, do obliczenia kursu rozliczeniowego dla okresu dostawy przyjmuje się kurs najbliższego kontraktu tygodniowego. W przypadku gdy kurs wszystkich kontraktów tygodniowych o bliższym okresie dostawy wynosi 0, kurs rozliczeniowy dla okresu dostawy liczony jest jak w punkcie 3.4.1.

3.4.3 Dla pozostałych okresów dostawy, kurs rozliczeniowy jest liczony jako średnia ważona kursów rozliczeniowych kontraktów będących w notowaniach TGE, odpowiadających danemu okresowi dostawy :

$$K_r = \frac{k_w * n_w + k_m * n_m + k_q * n_q + k_y * n_y}{N}$$

Gdzie:

- $k_{w,m,q,y}$ – kurs rozliczeniowy kontraktu tygodniowego/miesięcznego/kwartalnego/rocznego
- $n_{w,m,q,y}$ – liczba otwartych pozycji na kontraktach tygodniowych/miesięcznych/kwartalnych/rocznych
- $N = n_w + n_m + n_q + n_y$

3.4.4 W przypadku gdy obliczony według wymienionych w punktach 3.4.1-3.4.3 niniejszych regulacji kurs wynosi 0, kurs rozliczeniowy dla okresu dostawy jest równy kursowi z poprzedniego okresu dostawy lub do obliczania kursu używa się średniej arytmetycznej kursów kontraktów odpowiadających danemu okresowi dostawy.

3.5. Ustalanie kursów rozliczeniowych dla okresów dostawy w warunkach szczególnych

3.5.1 W przypadku, gdy ustalany przez Giełdę kurs kontraktu znacząco odchyli się od kursu z dnia poprzedniego oraz sytuacja taka wpływa na kurs rozliczeniowy dla okresów dostaw, Zarząd Izby może w drodze uchwały dokonać korekty kursu kontraktu przyjętego do ustalenia kursu rozliczeniowego w danym dniu tak, aby odpowiadał on wartościom rynkowym lub przyjąć kurs z dnia poprzedniego.

3.6. Depozyt wstępny przyjmuje wyłącznie wartości ujemne niezależnie od zajmowanej pozycji. Depozyt uzupełniający może przyjmować zarówno wartości ujemne, jak i dodatnie. W przypadku, gdy suma depozytów wstępnego i uzupełniającego jest dodatnia wartość naliczonych depozytów jest pomniejszana tak, aby ich suma była równa 0.

3.7. Zarząd Izby może w drodze uchwały przydzielić Rozliczającym Członkom Izby oraz określonym klientom Rozliczającego Członka Izby indywidualne współczynniki redukcji depozytu wstępnego ze względu na generowane przez tych Rozliczających Członków Izby lub ich klientów ryzyko. Współczynniki redukcji mogą być odmienne dla zajmowanych pozycji długich i krótkich. Współczynniki redukcji modyfikują parametry ryzyka wykorzystywane do obliczania depozytów wstępnych.

3.8. Środki pieniężne wpłacane na depozyty zabezpieczające blokowane są na rachunkach Rozliczających Członków Izby w Banku Rozliczeniowym. Aktualizacja wysokości blokowanych depozytów zabezpieczających przesyłana jest do Banku Rozliczeniowego każdego dnia roboczego do godziny 16:00 wraz z Raportem Rozliczeniowym z zastrzeżeniem pkt. 9.5.1.

3.9. Rozliczający Członkowie Izby mają obowiązek regulowania zobowiązań wynikających z naliczonych depozytów przed rozpoczęciem notowań na najbliższej sesji pod rygorem niedopuszczenia do działania na RTT.

3.10. Jeżeli Rozliczający Członek Izby nie dysponuje środkami na uzupełnienie swoich zobowiązań, o których mowa w pkt. 3.9, jest on zobowiązany na wezwanie Izby do zredukowania liczby swoich pozycji na RTT do stanu, w którym wartość zdeponowanych przez niego środków pieniężnych i niepieniężnych będzie pokrywała jego zobowiązania.

3.11. Jeżeli Rozliczający Członek Izby w terminie 2 dni roboczych nie uzupełni wymaganych środków na pokrycie swoich zobowiązań lub nie wykona polecenia Izby, o którym mowa w pkt. 3.10, Zarząd IRGiT w drodze Uchwały zawiesza Rozliczającego Członka Izby i wdraża procedury związane z jego niewypłacalnością.

3.12. Dla Kontraktów będących w okresie dostawy zamykanie pozycji dokonywane jest poprzez otwarcie pozycji odwrotnych do zajmowanych pozycji na instrumentach notowanych na RTT oraz na rynku RDN i RDB. Wolumen i termin wykonania pozycji nowo otwartych musi pokrywać się z wolumenem i terminem pozycji zamykanych.

4. Rozliczenie finansowe

4.1. W procesie rozliczeń rynków prowadzonych przez TGE Izba staje się stroną rozliczeń.

4.2. Naliczenie i rozliczenie podatku VAT następuje zgodnie z obowiązującymi przepisami.

4.3. Rozliczający Członek Izby posiada przynajmniej jedno Konto obrachunkowe w Systemie rozliczeniowym, na którym prowadzone są rozliczenia Transakcji zawartych na RDN, RDB, RPM, RTT i RUE.

4.4. Rozliczający Członek Izby zobowiązany jest posiadać w Banku Rozliczeniowym Rachunek kupna do obsługi rozliczeń i rozrachunku pieniężnego dla Transakcji zawartych na RDN, RDB, RPM, RTT i RUE, a także do gromadzenia zabezpieczeń pieniężnych dla Transakcji kupna oraz wnoszenia depozytów zabezpieczających dla RTT.

4.4.1. Rozliczający Członek Izby może posiadać w Banku Rozliczeniowym Rachunek pomocniczy prowadzony przy Rachunku kupna.

4.4.2. Rachunek pomocniczy prowadzony przy Rachunku kupna jest rachunkiem wyłącznie uznawanym przez Izbę.

4.4.3. W celu uznawania przez Izbę Rachunku pomocniczego Rozliczającego Członka Izby w procesie rozliczeń, konieczne jest złożenie przez Rozliczającego Członka Izby odpowiedniego wniosku do Zarządu IRGiT, którego wzór określa Zarząd IRGiT.

4.5. Funkcję Banku Rozliczeniowego dla rozrachunków Transakcji zawartych na giełdzie pełni Bank Ochrony Środowiska S.A (BOŚ S.A.).

4.6. W celu zapewnienia bezpiecznego i sprawnego przebiegu rozrachunków Transakcji giełdowych Izba współdziała z BOŚ S.A..

4.7. Rozliczający Członek Izby obowiązany jest do udzielenia Bankowi Rozliczeniowemu pełnomocnictwa do dokonywania przelewów środków z Rachunku kupna Rozliczającego Członka Izby na rachunek rozliczeniowy IRGiT w wysokości wskazanej przez Izbę w dyspozycji przelewu.

4.8. W procesie rozliczenia następuje kompensata pomiędzy należnościami i zobowiązaniami wynikającymi z Transakcji zawartych na RDN, RDB, RPM, RTT i RUE.

4.9. Proces rozliczeń rozpoczyna się po otrzymaniu przez Izbę z Giełdy danych wszystkich Transakcji zawartych na giełdzie w danym Dniu Obrotu i potwierdzenia ostateczności tych danych. Z chwilą potwierdzenia Transakcji przez Giełdę stają się one nieodwołalne dla Giełdy i podmiotów trzecich.

4.10. Rozrachunek Transakcji zawartych na giełdzie ze wszystkimi Rozliczającymi Członkami Izby, którzy są stroną rozliczeń Transakcji zawartych na RDN, RDB, RPM, RTT i RUE prowadzi Izba za pośrednictwem Banku Rozliczeniowego.

5. Zasady ustalania wysokości należności i zobowiązań z tytułu realizacji Transakcji sesyjnych zawartych na RTT

5.1. W każdym Dniu Obrotu Izba na poszczególnych Kontach obrachunkowych Rozliczającego Członka Izby i odpowiednio jego klientów, dokonuje bieżących rozliczeń Transakcji sesyjnych zawartych na RTT, których dostawa nastąpi w Dniu N+1, powiększonych o wartość podatku VAT.

5.2. Suma sald rozliczeń poszczególnych Kont obrachunkowych, za których rozliczenie odpowiada dany Rozliczający Członek Izby, jest określana jako wartość dostarczanej w danym dniu energii elektrycznej wynikającej z Transakcji kupna zawartych na RTT pomniejszonych o wartość dostarczanej w danym dniu energii elektrycznej wynikającej z Transakcji sprzedaży zawartych na RTT przy jednoczesnym powiększeniu o wartość podatku VAT.

5.3. Wartość Transakcji zawartych na RTT obliczana jest jako iloczyn wolumenu Transakcji liczonego w MWh oraz kursu Transakcji wyrażonego jako PLN/MWh.

6. Zasady przekazywania informacji do Banku Rozliczeniowego.

6.1. Każdego Dnia Obrotu Izba przygotowuje dane do rozrachunku Transakcji przez Bank Rozliczeniowy pod postacią Raportu Rozliczeniowego.

6.2. Raport Rozliczeniowy zawiera salda płatności poszczególnych Rozliczających Członków Izby obliczone jako suma sald rozliczeń z rynków RDN, RDB, RPM, RTT i RUE.

6.3. Do Raportu Rozliczeniowego sporządzanego w Dniu N wliczane są zobowiązania i należności wynikające z transakcji zawartych na rynkach RPM i RUE w Dniu N, wynikające z

rozliczenia rynku RDB na Dzień N oraz wynikające z rozliczenia rynku RDN i RTT na Dzień N+1.

6.4. Raport Rozliczeniowy może zostać rozszerzony na wniosek Giełdy o inne zobowiązania bądź należności Rozliczających Członków Izby wobec Giełdy wynikające z ich członkostwa w Giełdzie.

6.5. Raport Rozliczeniowy przesyłany jest do Banku Rozliczeniowego w Dniu Obrotu każdego dnia roboczego do godziny 16:00. Jeżeli Dzień Obrotu jest dniem wolnym od pracy, dane do rozrachunku przesyłane są w pierwszy następujący po tym dniu dzień roboczy jako skompensowane saldo płatności za dni wolne od pracy i pierwszy następujący po nich dzień roboczy. Do momentu przesłania Raportu Rozliczeniowego do Banku Rozliczeniowego naliczone w procesie rozliczeń należności lub zobowiązania powiększają lub pomniejszają Limit Transakcyjny Rozliczającego Członka Izby w formie Depozytu Rozliczeniowego podanego na Niepublicznej Stronie Internetowej.

6.5.1. W przypadku dokonania przez Giełdę rekalkulacji Ceny Rozliczeniowej opisanej w „Szczegółowych zasadach obrotu i rozliczeń dla energii elektrycznej na Rynku Dnia Następnego” Raport Rozliczeniowy może zostać przesłany do Banku Rozliczeniowego po godzinie 16:00. W takim przypadku Izba poinformuje Rozliczających Członków Izby za pomocą poczty elektronicznej o planowanej godzinie przesłania Raportu Rozliczeniowego.

6.6. Do momentu otrzymania przez Izbę potwierdzenia wykonania dyspozycji płatniczych przez Bank Rozliczeniowy Limit transakcyjny Rozliczającego Członka Izby jest powiększany lub pomniejszany o zobowiązania lub należności przesłane w Raporcie Rozliczeniowym w formie Depozytu na Należności podanego na Niepublicznej Stronie Internetowej Rozliczającego Członka Izby.

6.6.1. W przypadku uznania Rachunku pomocniczego Rozliczającego Członka Izby przy Rachunku kupna, Limit transakcyjny Rozliczającego Członka Izby nie jest powiększany o wysokość środków dysponowanych (przekazywanych) na Rachunek pomocniczy.

6.7. Na podstawie Raportu Rozliczeniowego Bank Rozliczeniowy dokonuje w dniu następującym po Dniu Obrotu po godzinie 8:00 przebiegowań środków pieniężnych pomiędzy kontami Rozliczających Członków Izby a kontem Izby. Jeżeli dzień następujący po Dniu Obrotu jest dniem wolnym od pracy, dane do rozrachunku przesyłane są w pierwszy następujący po tym dniu dzień roboczy.

6.8. W pierwszej kolejności Bank Rozliczeniowy dokonuje przelewów z kont Rozliczających Członków Izby, posiadających saldo zobowiązań, na konto Izby następnie dokonywane są przelewy z konta Izby na konta Rozliczających Członków Izby posiadających saldo należności.

6.8.1. W przypadku złożenia przez Rozliczającego Członka Izby wniosku, o którym mowa w pkt. 4.4.3, uznawanym rachunkiem Rozliczającego Członka Izby przez Izbę będzie wyłącznie Rachunek pomocniczy przy Rachunku kupna.

6.8.2. Rachunek pomocniczy Rozliczającego Członka Izby jest uznawany tylko w przypadku, jeżeli złożył do Zarządu IRGiT wniosek, o którym mowa pkt. 4.4.3, oraz w wyniku rozliczenia sesji Raport Rozliczeniowy danego Rozliczającego Członka Izby i jego saldo zabezpieczeń wykazują wynik dodatni.

6.9. Bank Rozliczeniowy przekazuje do Izby potwierdzenie dokonania dyspozycji płatniczych w dniu ich wykonania najpóźniej do godziny 18:00.

6.10. Rozliczający Członek Izby może składać dyspozycje wypłat środków finansowych ze swojego Rachunku kupna w Banku Rozliczeniowym każdego dnia roboczego między 16:00 a 16:30. Dyspozycje będą realizowane po godzinie 16:30.

6.10.1. Środki znajdujące się na Rachunku pomocniczym nie są blokowane. Rozliczający Członek Izby może dysponować środkami znajdującymi się na Rachunku pomocniczym prowadzonym przy Rachunku kupna w dowolnych godzinach.

6.10.2. W przypadku przesłania Raportu Rozliczeniowego do Banku Rozliczeniowego po godzinie 16:00, ale przed godziną 16:30 Rozliczający Członek Izby może składać dyspozycje wypłat środków finansowych ze swojego Rachunku kupna w Banku Rozliczeniowym między 16:30 a 17:00.

6.10.3. W przypadku przesłania Raportu Rozliczeniowego do Banku Rozliczeniowego po godzinie 16:30 Rozliczający Członek Izby nie może składać dyspozycji wypłat środków finansowych ze swojego Rachunku kupna w Banku Rozliczeniowym w danym dniu.

7. Zasady procesu fakturowania.

7.1 Faktury VAT wystawiane są w dni wykonania Rozrachunku pieniężnego, za każdy okres za jaki wykonywany jest rozrachunek pieniężny.

7.2 W przypadku gdy rozrachunek pieniężny przypada na dzień wolny od pracy lub pierwszy z następujących po sobie dni wolnych od pracy (w tym sobotę), faktura i płatność za dostawę towarów giełdowych przypadającą w danym dniu wykonywane są w najbliższy dzień roboczy. W przypadku gdy rozrachunek pieniężny wypada w drugi lub kolejny następujący dzień wolny od pracy (w tym sobotę) faktura i płatność za dostawę towarów giełdowych zrealizowaną w te dni wykonywane są w drugi dzień roboczy następujący po ostatnim dniu wolnym od pracy.

7.3. Za ostatni dzień miesiąca kalendarzowego faktura VAT jest wystawiana pierwszego dnia roboczego następującego po tym dniu z terminem płatności przypadającym na ten sam dzień.

8. Rozrachunek energii elektrycznej.

8.1. Transakcje, których przedmiotem jest energia elektryczna, rozliczane przez Izbę, zgłaszane są saldem do OSP w podziale na Jednostki Grafikowe przydzielone przez OSP Rozliczającym Członkom Izby i odpowiednio ich klientom oraz Giełdzie.

8.2 Zgłoszenie wykonywane jest na jednostkach grafikowych należących do TGE. Zmiana jednostek grafikowych, na które zgłaszane będą transakcje dokonywana jest uchwałą Zarządu IRGiT i jest podawana do wiadomości Rozliczających Członków Izby najpóźniej na tydzień przed jej dokonaniem.

8.3 Szczegółowe zasady rozrachunku energii elektrycznej określone są w Instrukcji Ruchu i Eksploatacji Sieci Przesyłowej oraz Szczegółowych Zasadach Obrotu Towarowej Giełdy Energii S.A.